

TER ONDERTEKENING

Nota actief openbaar
ja

Onze referentie
2025-0000233415

Datum
18 maart 2025

Opgesteld door

Samengewerkt met
DenB, JenV

Bijlage(n)
1

Aan de minister van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
Van CZW/CZ

nota

0. Nota verkenning wettelijk verbod gezichtsbedekkende kleding bij demonstraties

Aanleiding

In het plenaire debat over het demonstratierecht van 22 januari jl. en de Kamerbrief over actuele dilemma's in het demonstratierecht (bijlage 1) heeft u toegezegd een verkenning uit te voeren naar hoe een wettelijk verbod op gezichtsbedekkende kleding bij demonstraties vormgegeven kan worden. U heeft de Kamer toegezegd uiterlijk 1 april een brief hierover te sturen.

Geadviseerd besluit

Deze brief ondertekenen en instemmen met verzending van deze brief naar de Tweede Kamer na ondertekening door MinJenV.

Kern

- De afgelopen periode heeft BZK in het kader van de verkenning ambtelijk gesproken met vertegenwoordigers van het Nederlands Genootschap van Burgemeesters (NGB), de politie (Amsterdam) en het OM (Parket-Generaal). Uit deze gesprekken blijkt dat de drie gesproken partijen grote bezwaren hebben tegen de effectiviteit, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van een wettelijk verbod. Deze bezwaren zijn met u besproken in het PO OBDR van 11 maart jl.
- Gelet op het huidige juridisch kader en de gesprekken met NGB, politie en OM is de vorm van een algemeen verbod op het dragen van gezichtsbedekkende kleding bij demonstraties met een ontheffingsbevoegdheid voor de burgemeester het meest werkbaar.
- In het licht van de bezwaren van NGB, politie en OM wordt er in de brief aangekondigd dat het kabinet een wetsvoorstel zal voorbereiden, maar dat er nog wel nader onderzoek moet worden verricht naar de uitvoerbaarheid van een wettelijk verbod. In de voorbereiding van het wetsvoorstel dienen het beleidskompas en het afwegingskader nieuwe burgemeestersbevoegdheden te worden doorlopen en moet er ook een uitvoeringstoets gedaan worden.
- Een wettelijk verbod op gezichtsbedekkende kleding bij demonstraties vereist een wijziging van de Wet openbare manifestaties. Gelet op het lopende WODC-onderzoek naar het demonstratierecht, zal het wetgevingsproces worden gestart zodra de uitkomsten van dat onderzoek bekend zijn.

- In de tussentijd kunt u samen met de minister van JenV in gesprek gaan met de Kamer over de uitkomsten van de verkenning, bijvoorbeeld door middel van een rondetafelgesprek met de partijen die betrokken zijn bij de uitvoeren en handhaving van een verbod. Aan de hand van meer concrete voorbeelden en onderbouwde aannames kunnen zij dan zelf hun inzichten over de verwachte werking van een wettelijk verbod toelichten en schetsen aan welke voorwaarden voldaan dient te worden om hen optimaal in staat te stellen hier uitvoering aan te geven.

Onze referentie
2025-0000233415
Datum
18 maart 2025

Toelichting

Het juridisch kader:

- Het demonstratierecht geeft aan demonstranten in beginsel de vrijheid om zelf te kiezen op welke manier zij hun boodschap willen uiten. Een verbod op het dragen van gezichtsbedekkende kleding bij demonstraties vormt dan ook een beperking van het demonstratierecht.
- Er is geen jurisprudentie die ziet op een verbod op gezichtsbedekkende kleding bij demonstraties. Wel is er jurisprudentie over een algemeen verbod op gezichtsbedekkende kleding in Frankrijk.
- In deze uitspraak concludeerde het EHRM dat een dergelijk verbod stand kan houden, mede vanwege de ruime beoordelingsruimte die staten toekomt nu consensus binnen Europa over de kwestie ontbreekt en omdat in Frankrijk op het overtreden van het verbod een zeer lichte sanctie staat (een boete van maximaal €150).
- Gesteld kan worden dat die ruime beoordelingsruimte ook geldt bij een verbod dat enkel voor demonstraties geldt.
- Mede ingegeven door het feit dat de burgemeester op grond van het huidige wettelijk kader al de bevoegdheid heeft om een verbod op gezichtsbedekkende kleding bij een demonstratie op te leggen voorafgaand of tijdens een demonstratie, concluderen wij dat een wettelijk verbod in beginsel mogelijk is.

De bezwaren van NGB, politie en OM:

- NGB, politie en OM vinden een wettelijk verbod overbodig, nu de burgemeester de bevoegdheid om een verbod op gezichtsbedekkende kleding op te leggen al heeft op grond van de Wom, zowel voorafgaand als tijdens een demonstratie.
- NGB, politie en OM hebben grote bezwaren bij de uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid, en effectiviteit van een wettelijk verbod.
 - Uitvoerbaarheid: NGB, politie en OM geven aan dat elke wettelijke maatregel extra capaciteit vergt, terwijl zij al veel capaciteit kwijt zijn aan demonstraties. Daarnaast kan een ontheffingsbevoegdheid de burgemeester in een (politiek) lastige positie brengen: de burgemeester moet dan bijvoorbeeld beoordelen of een regime dictatoriaal is, en of een demonstrant vervolging moet vrezen.
 - Handhaafbaarheid: Het OM geeft aan dat de verhouding tussen de benodigde capaciteit voor handhaving en het resultaat bij de rechter (geen of een lage straf, aangezien de overtreding is begaan tijdens de uitoefening van het demonstratierecht) niet in verhouding staan.
 - Effectiviteit: Het NGB, de politie en het OM benadrukken dat het handhaven van het verbod door de politie een escalerend effect zal

hebben op het verloop van een demonstratie. Terwijl de inzet van de politie is om de-escalerend op te treden. Dit signaal is herhaald door de voorzitter van de VNG in het Strategisch Beraad Veiligheid (SBV) van 3 maart jl.

Onze referentie
2025-0000233415
Datum
18 maart 2025

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Kamerbrief verkenning naar wettelijk verbod op gezichtsbedekkende kleding bij demonstraties	Ter akkoord
2	Kamerbrief actuele dilemma's in het demonstratierecht van 10 januari jl.	Ter informatie